

Česká školní
inspekce

POHYBOVÉ AKTIVITY V ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH

Podmínky a podpora pohybových
aktivit, dosažená zdatnost žáků

Základní informace o šetření

3 700 ZŠ | 1 100 SŠ

INEZ – prostorové, materiální a personální podmínky pro TV a další pohybové aktivity

20 000 učitelů ZŠ, SŠ

INEZ – dotazování učitelů TV – aprobovanost, délka praxe, osobní a profesní rozvoj, názory na podmínky a průběh TV ve školách

4 testy

Měření tělesné zdatnosti – 3. a 7. ročník ZŠ, 2. ročník SŠ

800 hodin 1. stupeň ZŠ | 700 hodin 2. stupeň ZŠ | 500 hodin SŠ

Hospitace hodin TV

**tematická inspekční činnost v průběhu 2021/2022
měření tělesné zdatnosti na podzim 2022/2023**

1

Agenda

1

Výsledky měření tělesné zdatnosti žáků >

4

Další vybraná zjištění >

2

Vybrané faktory ovlivňující dosaženou tělesnou zdatnost žáků >

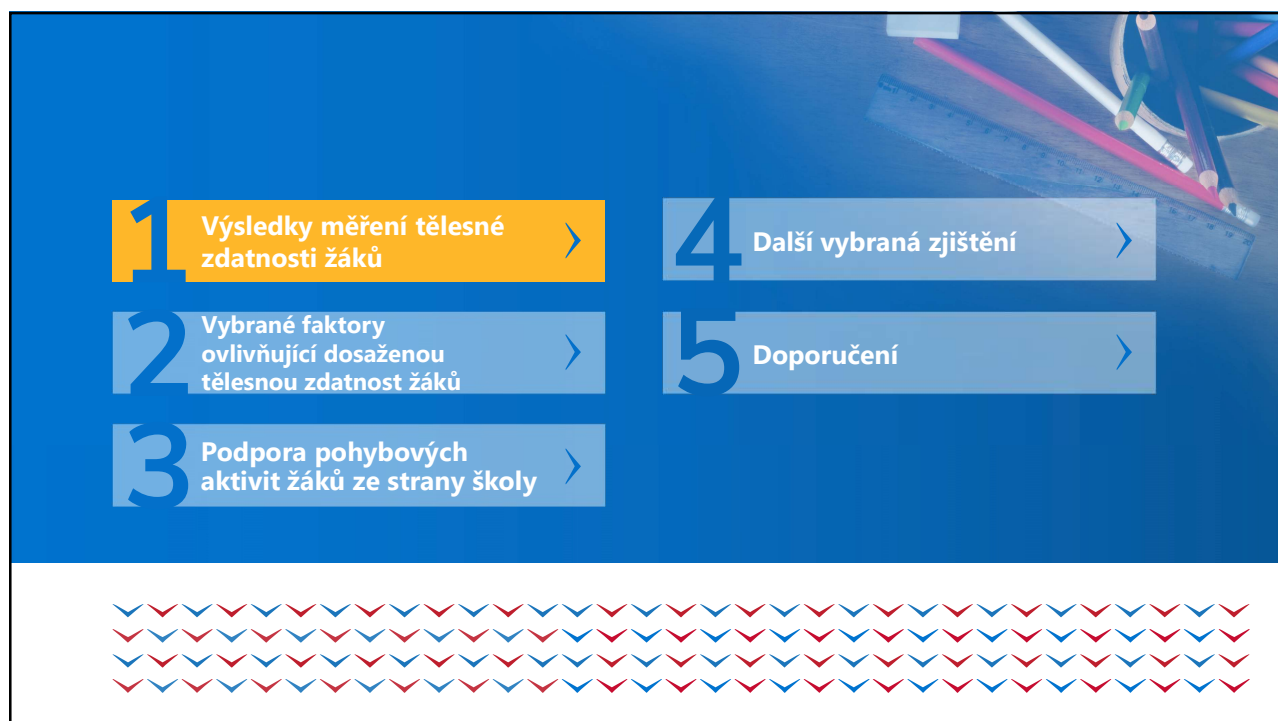
5

Doporučení >

3

Podpora pohybových aktivit žáků ze strany školy >

2

3

Zóny úrovně zdatnosti žáků

Kritická zóna	Zóna zvýšené pozornosti	Optimální zóna
Úroveň zdatnosti, která je spojena s vysokou úrovní rizik z hlediska zdraví, připravenosti pro výuku či zvládání každodenních pohybových úkolů.	Zdatnost žáka je na úrovni, která není z hlediska zdravotních rizik, připravenosti pro výuku či zvládání každodenních pohybových úkolů dostatečná.	Zdatnost žáka je na úrovni, která vypovídá o připravenosti jedince vykonávat pohybové a sportovní aktivity bez větších limitů. Související rizika zranění nebo onemocnění asociovaná s touto oblastí zdatnosti jsou přiměřená či akceptovatelná.

4

Celkové výsledky se všemi zónami – dívky

	3. ročník ZŠ			7. ročník ZŠ				2. ročník SŠ		
	kritická	zvýšená pozornost	optimální	kritická	zvýšená pozornost	optimální		kritická	zvýšená pozornost	optimální
člunkový běh 4 × 10 m	36 %	55 %	9 %	28 %	53 %	19 %	shyb / výdrž ve shybu	37 %	52 %	11 %
leh-sed	17 %	68 %	15 %	30 %	64 %	6 %	leh-sed	40 %	55 %	5 %
skok daleký z místa	26 %	61 %	13 %	30 %	56 %	14 %	skok daleký z místa	46 %	47 %	7 %
vytrvalostní člunkový běh	57 %	34 %	9 %	59 %	38 %	3 %	vytrvalostní člunkový běh	65 %	32 %	3 %

5

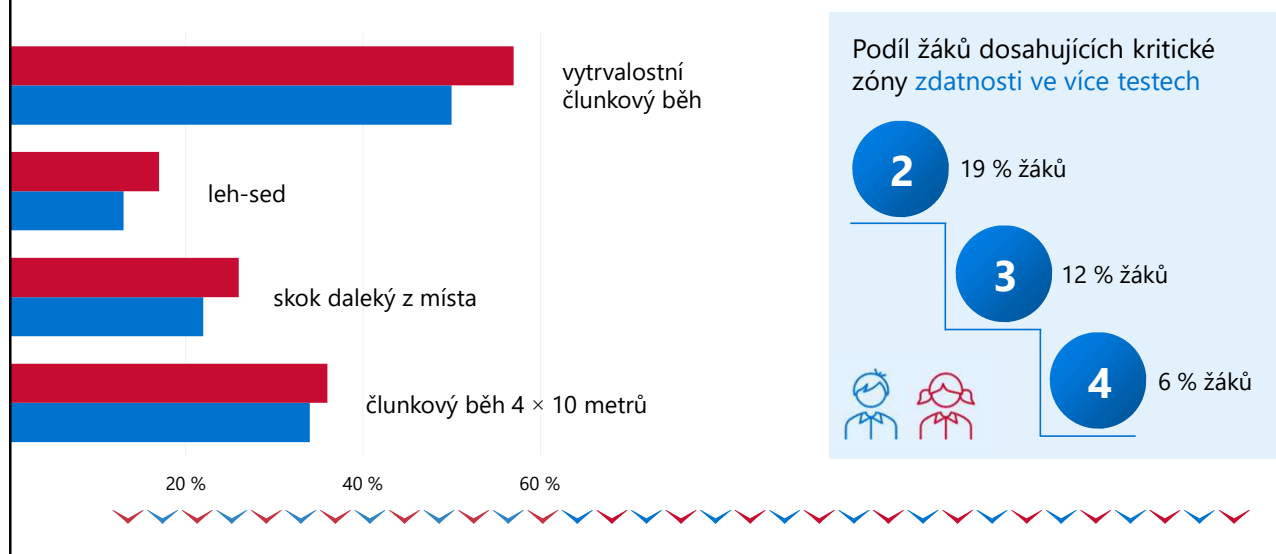
Celkové výsledky se všemi zónami – chlapci

	3. ročník ZŠ			7. ročník ZŠ				2. ročník SŠ		
	kritická	zvýšená pozornost	optimální	kritická	zvýšená pozornost	optimální		kritická	zvýšená pozornost	optimální
člunkový běh 4 × 10 m	34 %	51 %	15 %	31 %	53 %	16 %	shyb / výdrž ve shybu	33 %	50 %	17 %
leh-sed	13 %	67 %	20 %	21 %	67 %	12 %	leh-sed	47 %	48 %	5 %
skok daleký z místa	22 %	57 %	21 %	22 %	56 %	22 %	skok daleký z místa	29 %	54 %	17 %
vytrvalostní člunkový běh	50 %	41 %	9 %	51 %	42 %	7 %	vytrvalostní člunkový běh	71 %	26 %	3 %

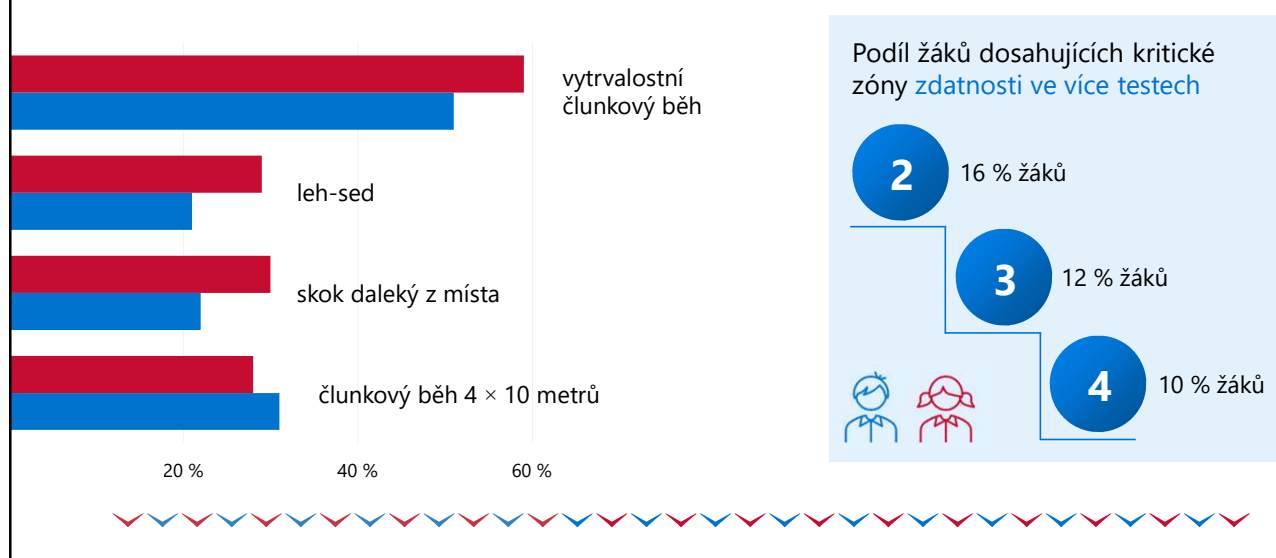
6

Podíl žáků s výkonem v kritické zóně zdatnosti 3. ročník ZŠ

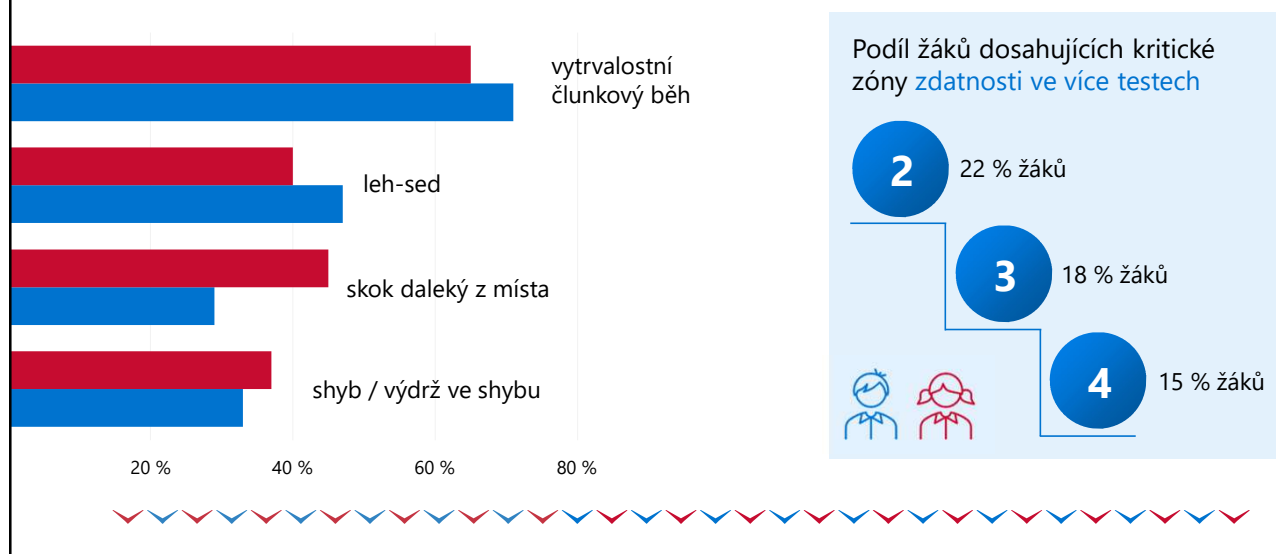
7

Podíl žáků s výkonem v kritické zóně zdatnosti 7. ročník ZŠ

8

Podíl žáků s výkonem v kritické zóně zdatnosti 2. ročník SŠ

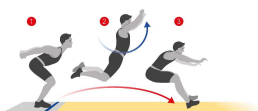
9

Tělesná zdatnost českých žáků – vývoj 1966, 1987, 90 léta 20. stol.

vytrvalostní člunkový běh

výrazné zhoršení ve všech věkových kategoriích (90 léta 20. stol.)

skok daleký z místa

srovnatelné výsledky 3. a 7. ročník ZŠ, horší 2. ročník SŠ (1966, 1987)

leh-sed

srovnatelné ZŠ, výrazně horší SŠ (1987)

10

Tělesná zdatnost českých žáků – mezinárodní srovnání

Lepší hodnoty výsledků českých dívek i chlapců všech testovaných ročníků **ve skoku dalekém z místa**

Většinou **nižší hodnoty** výsledků českých dívek i chlapců **ve vytrvalostním člunkovém běhu** se zřetelnějšími horšími výsledky v případě žáků vyšších ročníků

11

1 Výsledky měření tělesné zdatnosti žáků >

2 Vybrané faktory ovlivňující dosaženou tělesnou zdatnost žáků >

3 Podpora pohybových aktivit žáků ze strany školy >

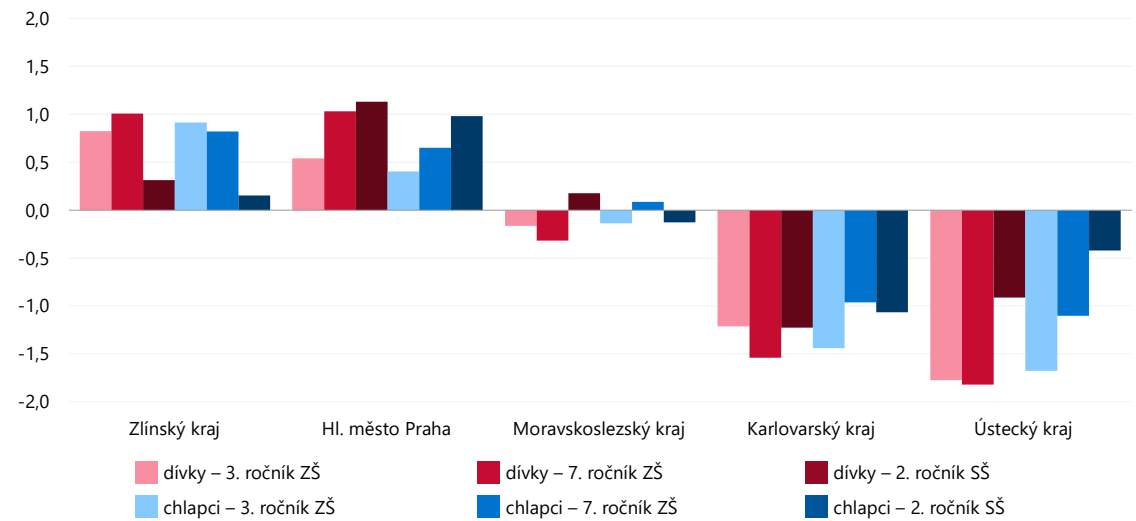
4 Další vybraná zjištění >

5 Doporučení >

12

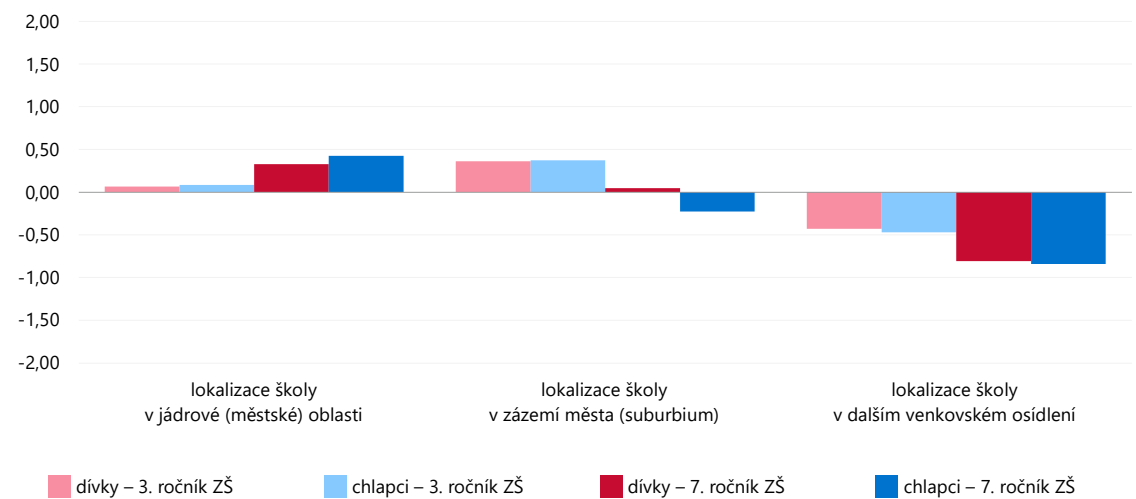
Regionální rozdíly

Pozn.: Výsledek žáka v každém testu byl převeden na počet bodů (1 až 10 bodů) a body sečteny za všechny testy (možnost 4 až 40 bodů). Hodnoty žáků škol z daného kraje byly zprůměrovány a odečteny od průměrné hodnoty dosažených výsledků všech účastníků se žáků. Kladné hodnoty znamenají, že žáci škol z daného kraje dosáhli v průměru lepšího souhrnného výsledku v testech než všichni žáci České republiky.

13

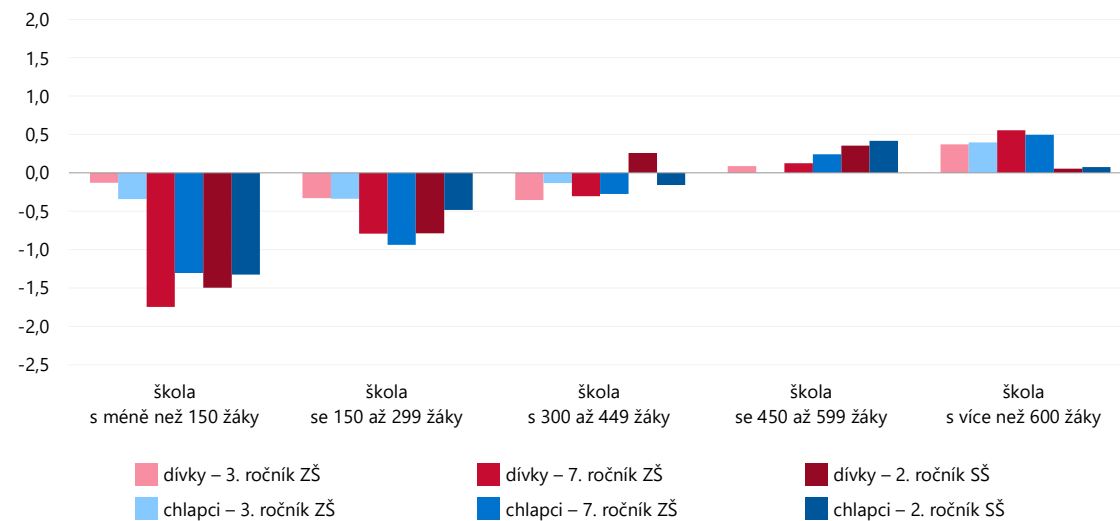
Rozdíly podle typu území

Pozn. 1: Výsledek žáka v každém testu byl převeden na počet bodů (1 až 10 bodů) a body sečteny za všechny testy (možnost 4 až 40 bodů). Hodnoty žáků škol z daného typu území byly zprůměrovány a odečteny od průměrné hodnoty dosažených výsledků všech účastníků se žáků. Kladné hodnoty znamenají, že žáci škol z daného typu území dosáhli v průměru lepšího souhrnného výsledku v testech než všichni žáci České republiky.
Pozn. 2: Lokalizace školy v příslušném typu území byla stanovena na základě vymezení jádrových a suburbanních území podle Oulehnek, Špačková a Kisák (2018).

14

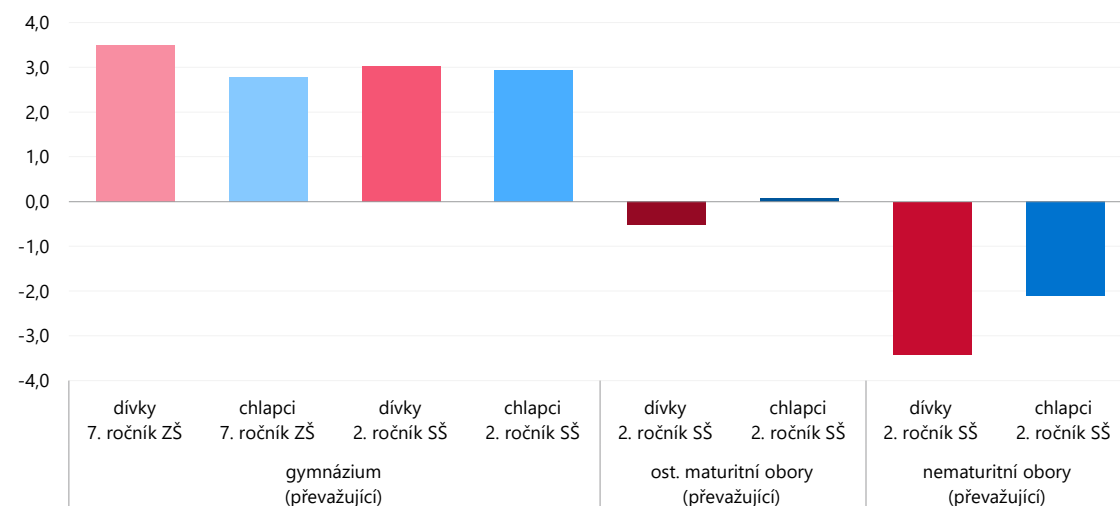
Rozdíly podle velikostní kategorie škol

Pozn.: Výsledek žáka v každém testu byl převeden na počet bodů (1 až 10 bodů) a body sečteny za všechny testy (možnost 4 až 40 bodů). Hodnoty žáků škol dané velikostní kategorie byly zprůměrovány a odečteny od průměrné hodnoty dosažených výsledků všech účastníků se žáků. Kladné hodnoty znamenají, že žáci škol dané velikostní kategorie dosáhli v průměru lepšího souhrnného výsledku v testech než všichni žáci České republiky.

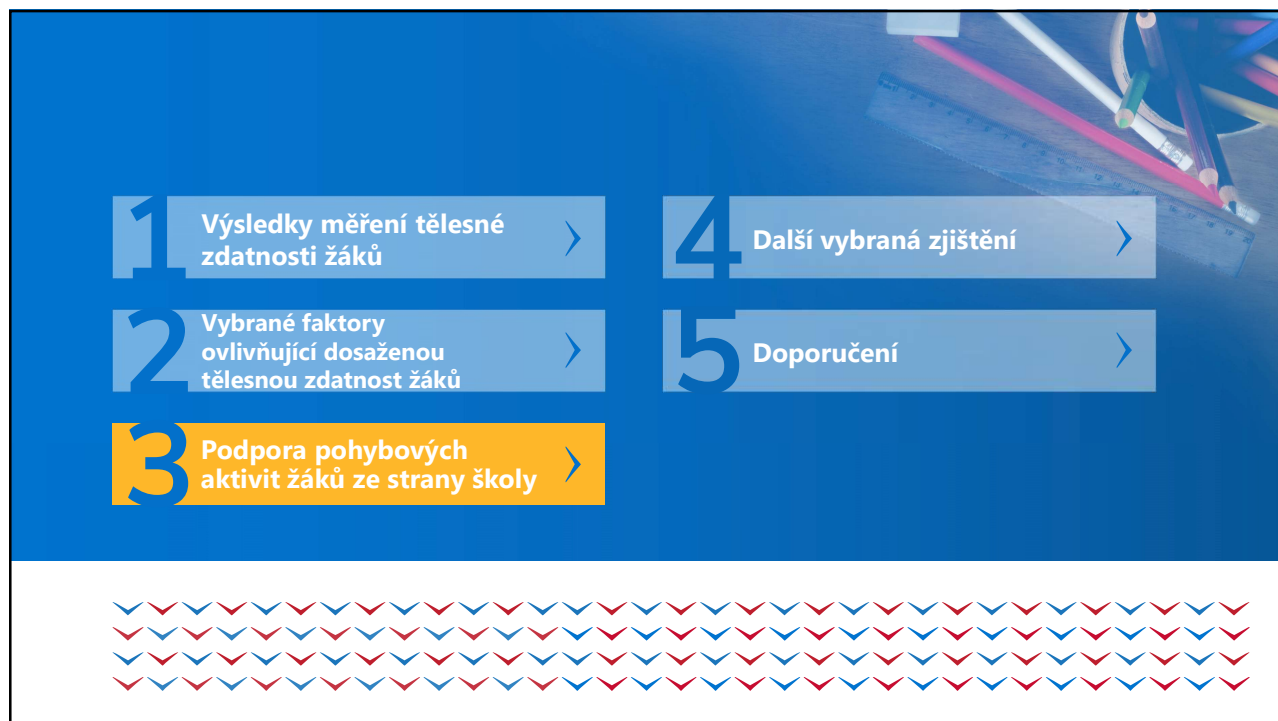
15

Rozdíly podle oboru vzdělání

Pozn.: Výsledek žáka v každém testu byl převeden na počet bodů (1 až 10 bodů) a body sečteny za všechny testy (možnost 4 až 40 bodů). Hodnoty žáků škol dané kategorie převažujícího oboru vzdělání byly zprůměrovány a odečteny od průměrné hodnoty dosažených výsledků všech účastníků se žáků. Kladné hodnoty znamenají, že žáci škol dané kategorie převažujícího oboru vzdělání dosáhli v průměru lepšího souhrnného výsledku v testech než všichni žáci České republiky.

16

17

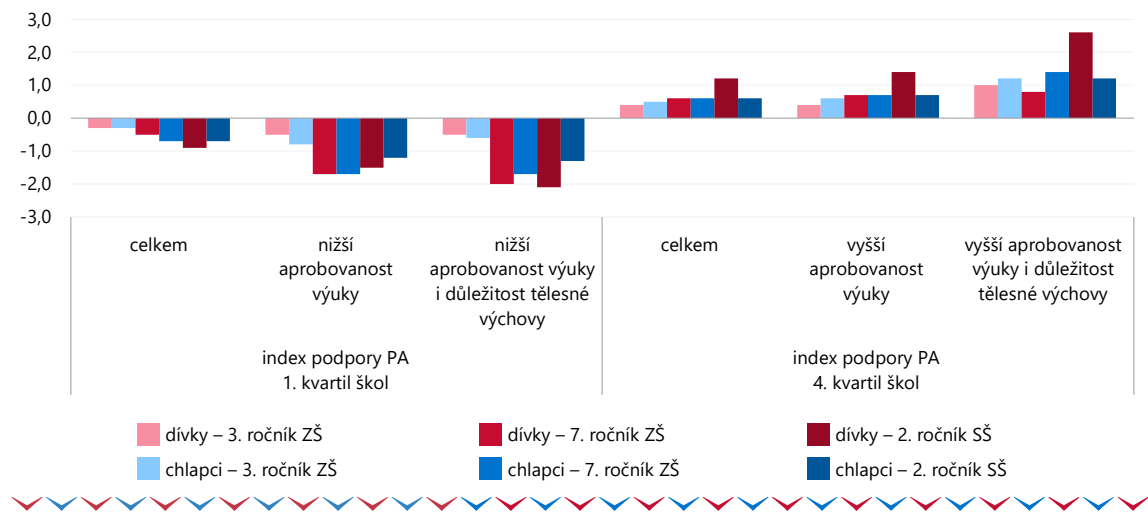
Podpora pohybových aktivit žáků ze strany školy

Posuzované charakteristiky školy	Dívky			Chlapci		
	3. roč. ZŠ	7. roč. ZŠ	2. roč. SŠ	3. roč. ZŠ	7. roč. ZŠ	2. roč. SŠ
Vnitřní prostorové podmínky pro pohybové aktivity [*]	+0,2	+0,9	+1,1	+0,3	+0,9	+0,5
Venkovní prostorové podmínky pro pohybové aktivity [*]	+0,6	+0,6	+0,8	+0,5	+0,1	+0,5
Materiální podmínky pro pohybové aktivity [*]	+0,5	+0,8	+0,6	+0,5	+0,7	+0,5
Podpora tělesné výchovy v rámci rozvrhu výuky [*]	+0,3	+0,6	+1,6	+0,4	+0,9	+1,5
Nabídka sportovních kurzů [†]	0,0	+1,1	+1,3	0,0	+1,0	+0,5
Nabídka zájmových sportovních kroužků [†]	+0,6	+0,2	+0,5	+0,6	+0,3	+0,3
Účast ve sportovních/pohybově zaměřených soutěžích [†]	+0,2	+0,6	+1,8	+0,6	+0,7	+0,6
Podpora pohybu žáků mimo výuku [†]	+0,5	-0,2	+0,6	+0,4	-0,1	0,0
Existence školního sportovního klubu ^{**}	+0,3	+0,7	+0,7	+0,4	+0,4	+0,4
Spolupráce s partnery v oblasti sportu ^{***}	+0,5	+0,6	+1,2	+0,7	+0,6	+0,4
Zapojení do sportovních programů ^{****}	+0,5	+0,6	-	+0,7	+0,7	-
Aprobovanost výuky tělesné výchovy ^{*****}	+0,4	+1,5	+1,9	+0,5	+1,3	+1,3
Osobní a profesní rozvoj učitelů tělesné výchovy ^{*****}	+0,8	+1,1	+0,9	+0,6	+1,0	+0,9
Vedením vnímaná důležitost tělesné výchovy ^{*****}	+0,5	+0,4	+0,8	+0,6	+0,6	+0,2

^{*} Skupina nejlepších škol podle kvality dané charakteristiky (cca čtvrtina škol) a skupina nehorších škol podle kvality dané charakteristiky (cca čtvrtina škol).
[†] Skupina škol, v nichž školní sportovní klub působí, a skupina škol, v nichž školní sportovní klub nepůsobí.
^{**} Skupina škol s širokou spoluprací s partnery v oblasti sportu (5 a více partnerů) a skupina škol s úzkou spoluprací s partnery v oblasti sportu (ne více než 2 partneri).
^{***} Skupina škol s širokým zapojením do sportovních programů (4 a více programů) a skupina škol s úzkým zapojením do sportovních programů (ne více než 1 program).
^{****} Skupina škol, v nichž je nejméně 80 % žáků vedeno v hodinách tělesné výchovy aprobovaným učitelem, a skupina škol, v nichž je méně než 60 % žáků vedeno v hodinách tělesné výchovy aprobovaným učitelem.
^{*****} Skupina škol, jejichž vedení přitazuje tělesné výchově velmi vysokou důležitost, a skupina ostatních škol.

18

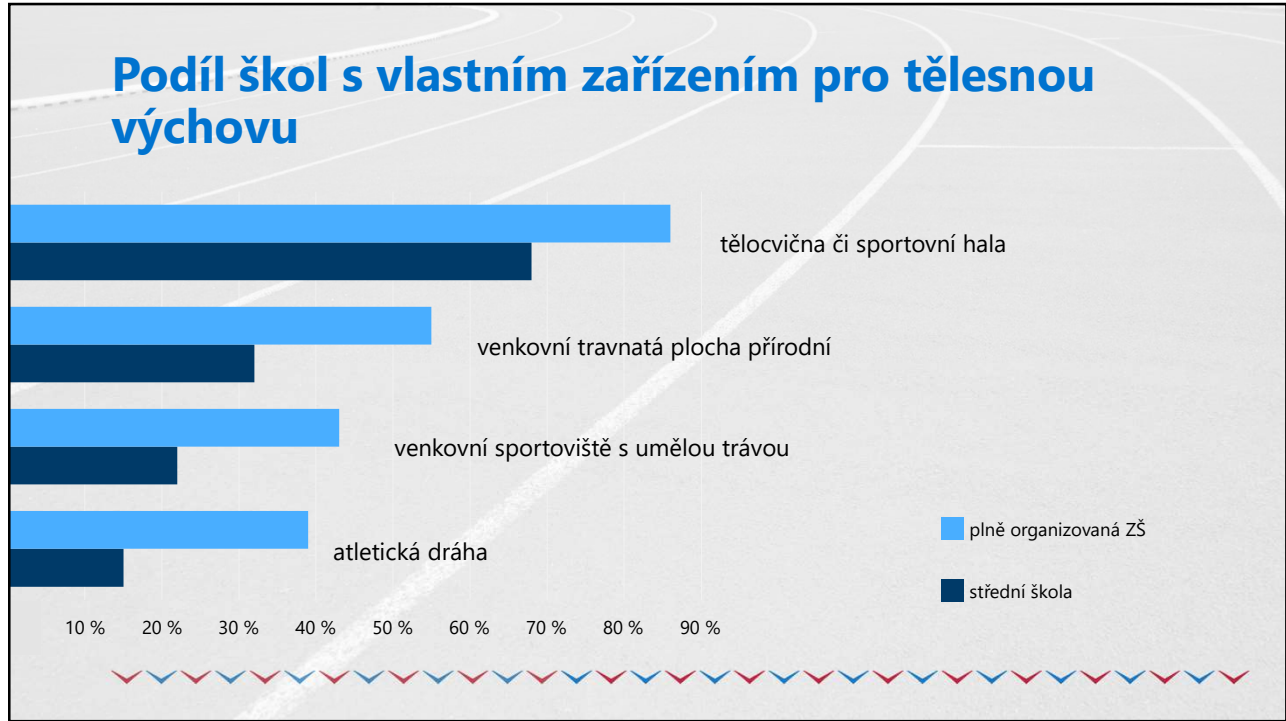
Vliv aprobovanosti učitele TV na výsledky žáků s odlišnou úrovní podpory

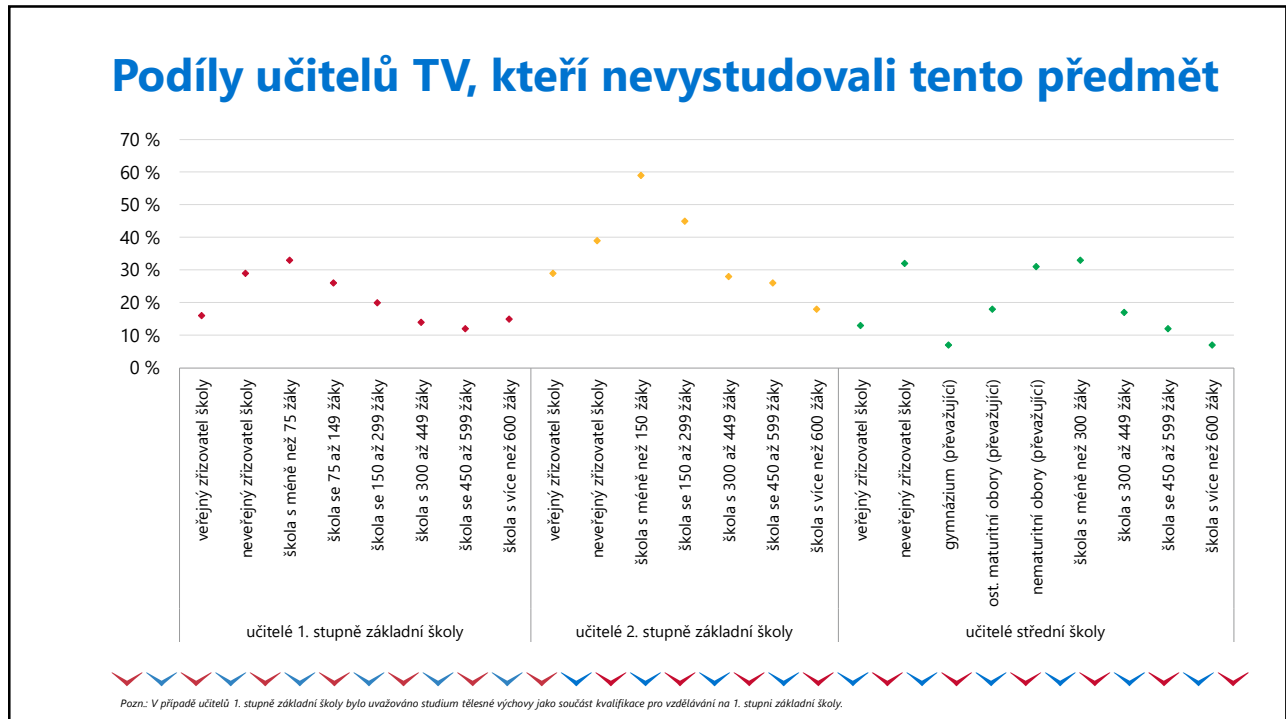
19

- 1 Výsledky měření tělesné zdatnosti žáků >
- 2 Vybrané faktory ovlivňující dosaženou tělesnou zdatnost žáků >
- 3 Podpora pohybových aktivit žáků ze strany školy >
- 4 Další vybraná zjištění >
- 5 Doporučení >

20

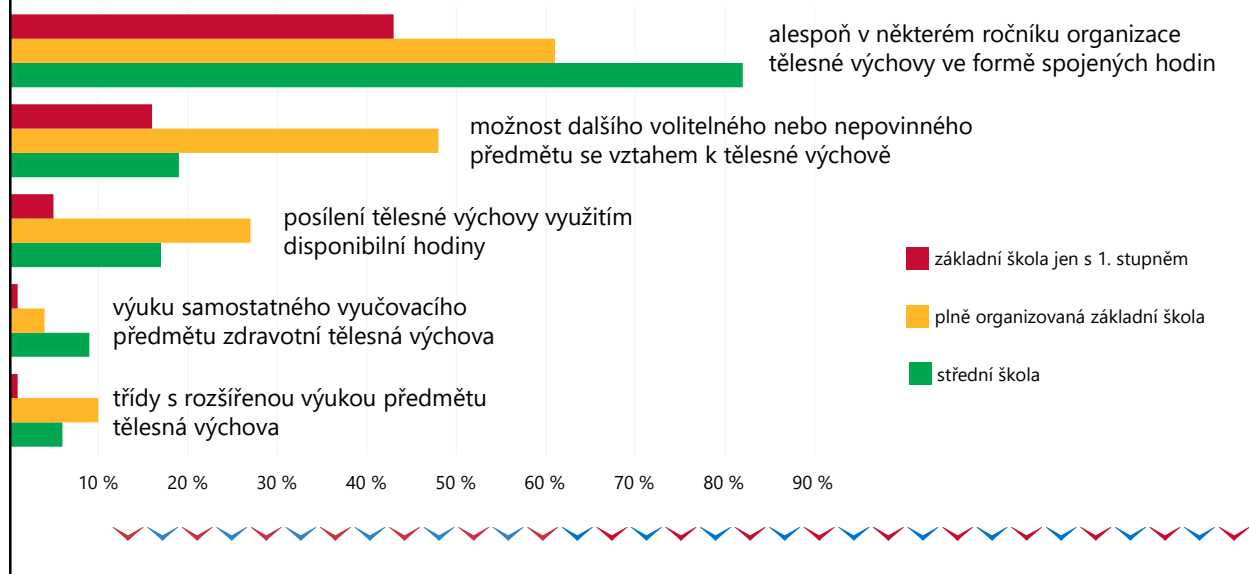

21

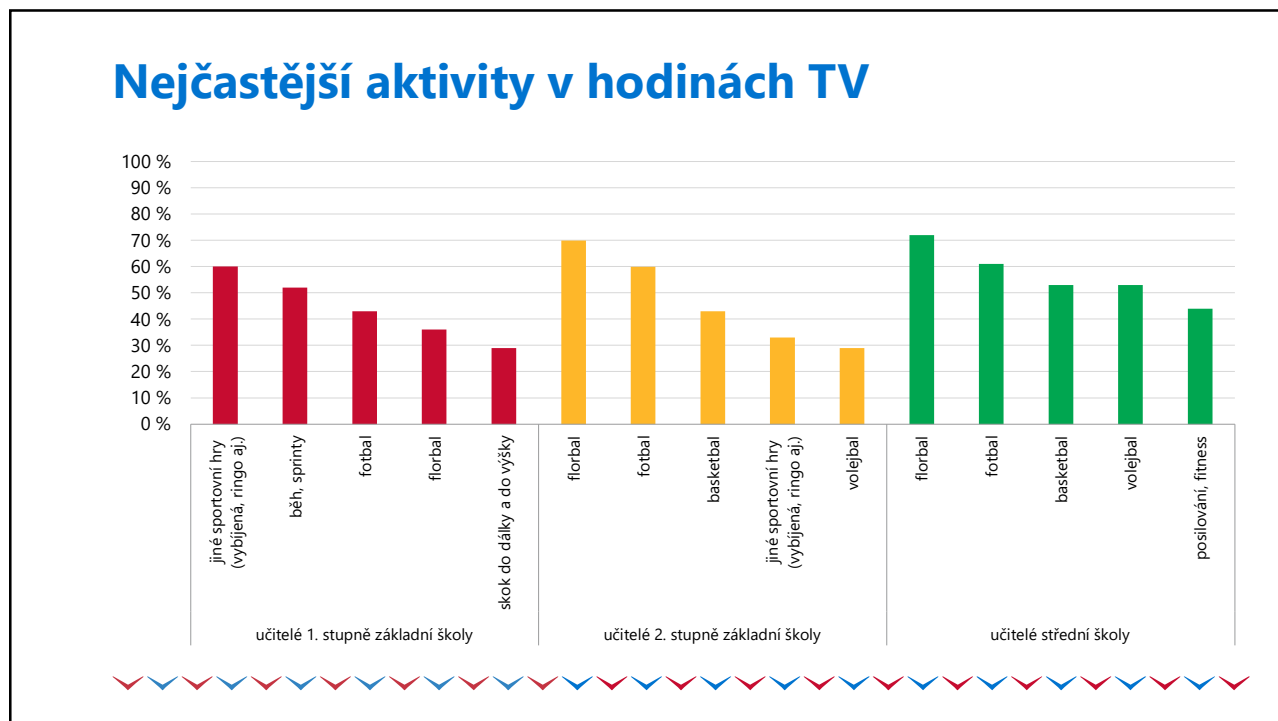
22

Organizace a podpora výuky

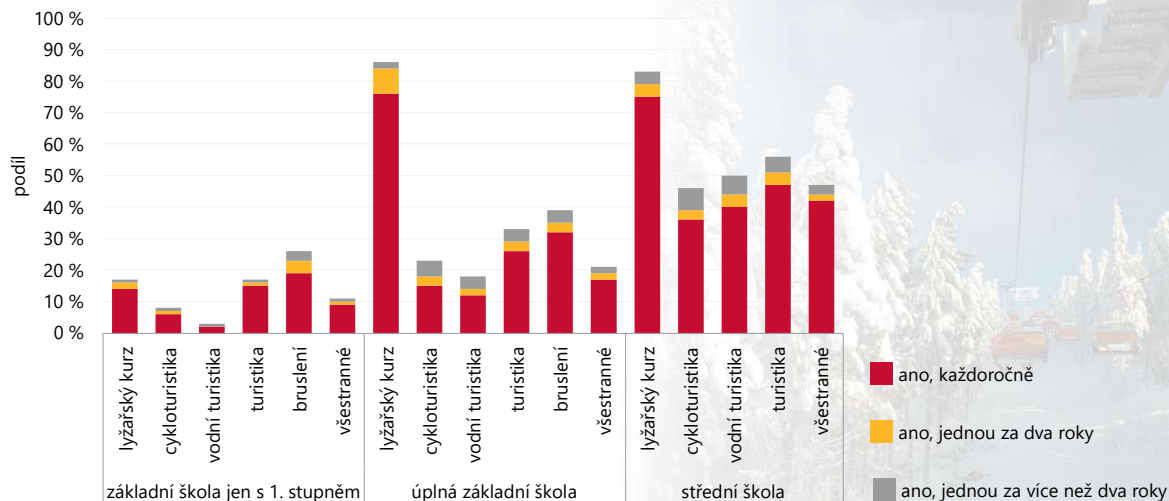
23

Nejčastější aktivity v hodinách TV

24

Další školní a mimoškolní pohybové aktivity

25

Sportovní kurzy

- › 1/4 úplných základních škol a 1/3 středních škol i základních škol jen s 1. stupněm, které lyžařské kurzy **pořádají**, se jich **vůbec neúčastní 50% či ještě vyšší podíl** žáků školy.

Naopak **nižší četnost organizace** lyžařských kurzů ve středních školách s převažující výukou v nematuritních oborech vzdělání je navíc doprovázena **nižší účastí** žáků.

- › V účasti na lyžařských i sportovních kurzech **mohou být specificky limitováni** ti žáci, kteří pocházejí z **ekonomicky znevýhodněného prostředí**.

Materiálně-finanční podpora je přitom poskytována jen menšinou škol, kdy:

30 % úplných ZŠ a 25 % SŠ

možnost bezplatného zapůjčení lyžařského či sportovního vybavení **ZT0**

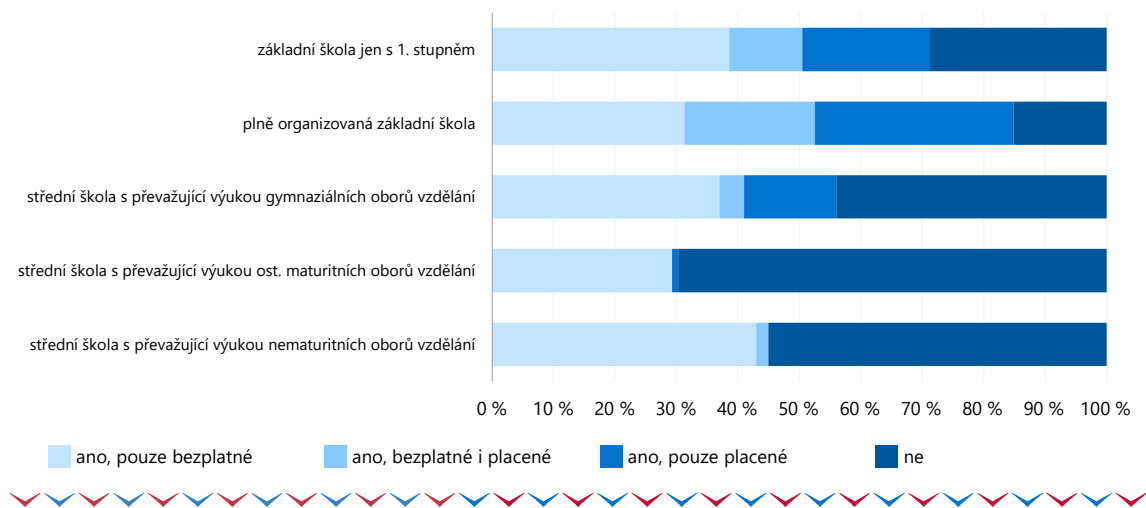
25 % úplných ZŠ i SŠ

možnost krytí finančních nákladů spojených s lyžařským či sportovním kurzem

26

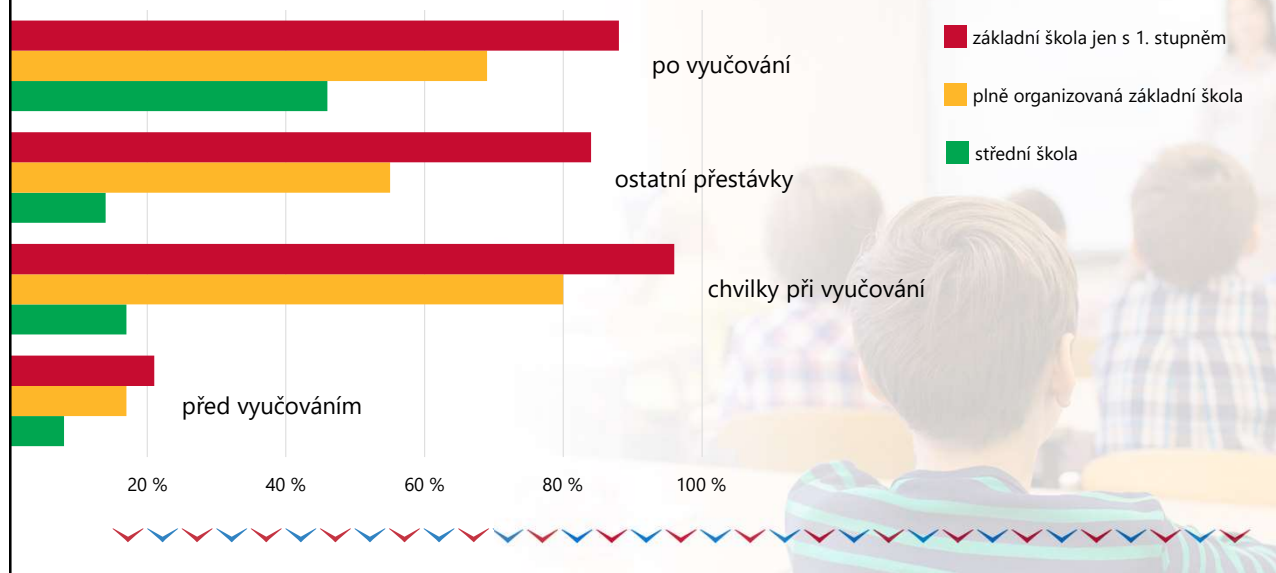
Nabídka kroužků se sportovním zaměřením

Jaký podíl kroužky nabízel. K dispozici jsou pouze data o podílech zadarmo nebo placené.

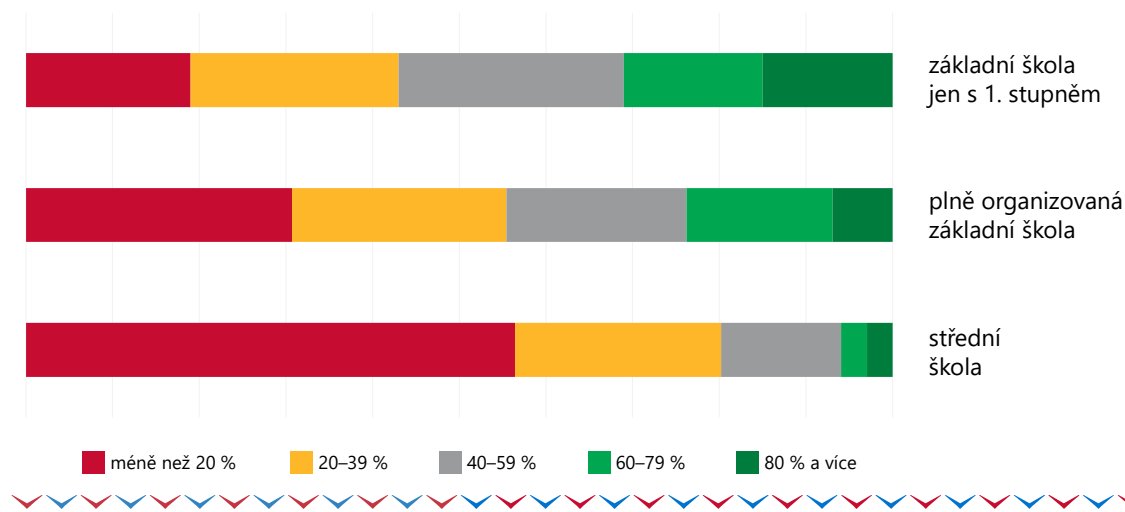
27

Podpora pohybových aktivit mimo hodiny TV

28

Podíl žáků využívajících aktivní formu dopravy do školy a ze školy

29

- 1 Výsledky měření tělesné zdatnosti žáků >
- 2 Vybrané faktory ovlivňující dosaženou tělesnou zdatnost žáků >
- 3 Podpora pohybových aktivit žáků ze strany školy >
- 4 Další vybraná zjištění >
- 5 Doporučení >

30

Doporučení pro ZŠ a SŠ

Doporučení pro školy – úroveň základní školy

- Na úrovni vedení školy vytvářet a rozvíjet koncept Aktivní školy – tělesná výchova, sportovní kroužky a zájmové vzdělávání a pohybovými aktivitami, sportovní akce, otevřenost a dostupnost sportovních mimo výuku, podpora pohybových aktivit mimo výuku, pohybové chvíle ve výuce jiných předmětů než tělesná výchova.¹⁶
- Využít dostupnější hodiny k rozšíření výuky tělesné výchovy a posílit zdravotní zaměření tělesné výchovy (pro žáky mají vhodné struktivní označení).
- Podporovat zvyšování kvality výuky tělesné výchovy jako součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví s důležitými elementy:
 - sprobovaný učitel a aktivní pravidelná účast učitelů na kurzech DVPP, odborný a kariérový růst učitelů tělesné výchovy;
 - moderní metody výuky;
 - výuka rozvíjející potenciál každého žáka (well-being ve výuce tělesné výchovy);
 - zaměření se především na rozvoj pozitivního vztahu žáků k pohybu (dovednosti i kondice);
 - bloková výuka třídních kolektivů (vícedenní kurzy) jako součást budování vztahů;
 - efektivní zohlednění místních podmínek školy.
- Podporovat zvyšování kapacity zájmového vzdělávání:
 - Využívat spolupráce se středisky volného času, trenéry, instruktory.
 - Neomezovat se pouze na tradiční sportovní pojety, ale nabízet i aktivity pro nesportovně zaměřené děti (novými pohybovémi aktivitami).
 - Zařazovat pohybové aktivity do programů školních družin.
 - Věnovat pozornost nabídce pohybových aktivit dospívajícím žákům (12–15 let).
- Přesahovat sportovní akce (sportovní den, sportovní soutěže, hurské akce):
 - Účastnit se místních sportovních akcí v oblasti sportu pro všechny.
 - Účastnit se školních sportovních soutěží.
 - Propagovat denní pohybové aktivity a vytvářet kampaně/výzvy pro žáky třídy/školy.
- Využívat areál školy pro podporu celodenní pohybové aktivity:
 - Odstraňovat bariéry.
 - Podporovat aktivní dopravu do/z školy (chůze, kolo, jízna).
 - Podporovat/vytvářet prostor pro aktivní přestávky ve výuce.
 - Vytvářet ve škole pohybové kroužky.
 - Otevřít sportovní areál i pro neorganizované pohybové aktivity žáků mimo výuku.

Doporučení pro školy – úroveň střední školy

- Být sportovní a pohybové aktivity na středních školách jako druhou šanci (pro žáky, kteří opustili sport nebo neměli v místě docházky do základních škol dostatečnou nabídku).
- Zvážit zapojení volnočasových pedagogů do oblasti sportovních a pohybových aktivit, která není součástí výuky.
- Zvážit zřízení sportovního klubu při střední škole (zejména s ohledem na velikost školy).
- Vytvářet podmínky pro zařazování pohybových aktivit do denního pohybového režimu žáků.
- Vytvářet podmínky pro organizované i neorganizované (individuální) pohybové aktivity při školách a školních zařízeních.
- Rozvíjet středněškolské sportovní soutěže, najít vhodné formy soutěží včetně doplňujícího struktivního programu pro mládež (mezitřídní a meziškolní rivalita).
- Vytvářet osvědčených pravidel univerzálního sporu.
- Využívat samostatné aktivity žáků středních škol k vlastní organizaci společných aktivit (souze vytvářet podmínky na škole).
- Ve výuce tělesné výchovy i mimo ni zdůrazňovat kondiční a zdravotní efekt pohybu.

31

Tělesná výchova
 Více využívat disponibilní hodiny pro TV
 Realizovat kurzovní výuku
 Upravit pregraduální studium učitelů TV
 Rozšířit nabídku DVPP
 Vytvořit metodický portál pro učitele TV
 Podporovat tandemovou výuku (Trenéři do škol)
 Větší zapojení aprobovaných učitelů na prvním stupni ZŠ

Podpora neorganizovaných pohybových aktivit
 Aktivní transport do/z škol
 Aktivní přestávky
 Pohybové koutky
 Otevřená hřiště
 Kampaně na podporu pohybu

Zájmové vzdělávání

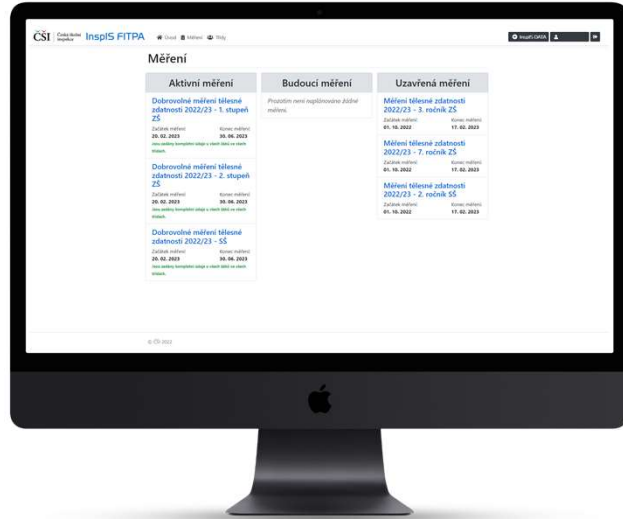
Podporovat zvyšování sportovních/pohybových aktivit v družinách
 Podporovat zvyšování sportovních/pohybových aktivit ve školních klubech
 Zvýšení nabídky sportovní kroužků

Školní sport

Nový model školních sportovních soutěží
 Soutěže tříd
 Mezitřídní a meziškolní soutěže
 Soutěže nemají charakter náboru, ale podporují motivaci všech/většiny žáků třídy
 Soutěže nejsou pro výběry škol, ale třídní kolektivy
 Maximum soutěží na místní úrovni bez dalších nákladů (doprava, ubytování, nájmy)
 Statistiky, evidence, metodická podpora

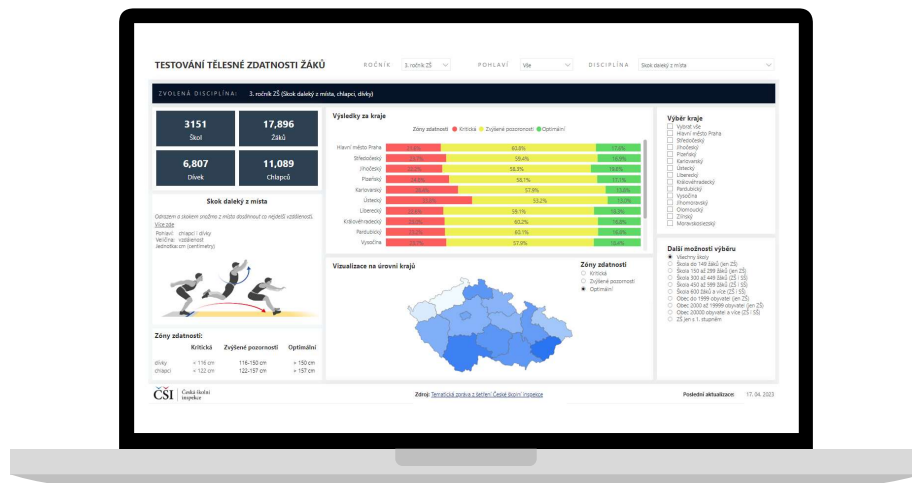
32

InspIS FITPA

33

vzdelavanivdatech.cz

34